

NATIONAL GEOGRAPHIC Your Shot

PHOTOGRAPH BY ALISON BUTTIGIEG
© COPYRIGHT 2014. ALL RIGHTS RESERVED

Životné prejavy a správanie stavovcov

Konrad Lorenz - rakúsky biológ, nositeľ Nobelovej ceny za medicínu a fyziológiu, zakladateľ etológie.

✘ **Etológia** - veda o správaní živočíchov

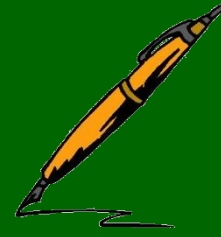
✘ <https://www.youtube.com/watch?v=u8fz3IVbzfA>

Správanie môže byť:

a) vrodené - inštinktívne

b) získané - naučené

Vrodené - inštinktívne

1. Orientačné správanie

✗ preskúmavanie prostredia a poznávanie organizmov v ňom

✗ **vtáky**: migrácia, napr. hus divá, bocian

2. Potravové správy

✘ mäsožravce:

*striehnutie - užovka,
naháňanie - vlk, líška*

✘ hltanie vcelku,
rozhrýzanie, trhanie

3. Komunikatívne správanie

- ✘ sprostredkovanie inf. rôznymi signálmi
- *hlasové prejavy* (spev, štekание, mňaukanie...)
- *pachové signály* - moč, pot → značkovanie teritória.

- **dotykové signály** - vzájomné spoznávanie, matka a mláďa
- **pohyby a gestá** - postoj k vlastnému druhu i iným (hrozba, nadradenosť/podradenosť, pozdrav atď.)

**Bady ustráchaný, zničený
a hlavne smutný
keď k nám prišiel.**

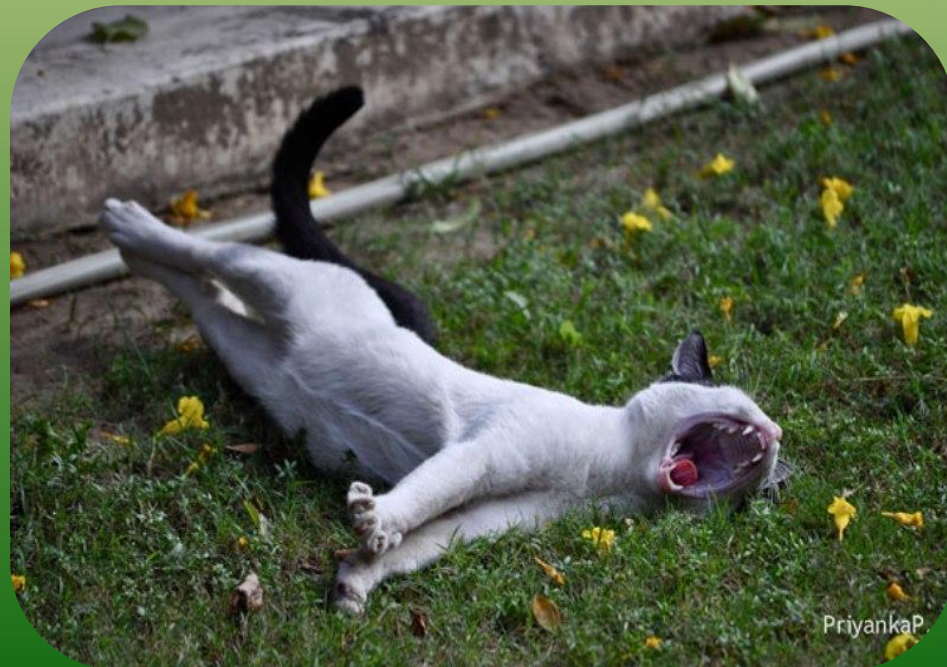
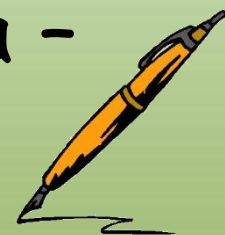
**A toto je Bady dnes, krásny,
majestátny pes so vztýčenými ušami.
Doslova akoby sa usmieval.**

4. starostlivosť o telesné pohodlie/telo

Patrí sem:

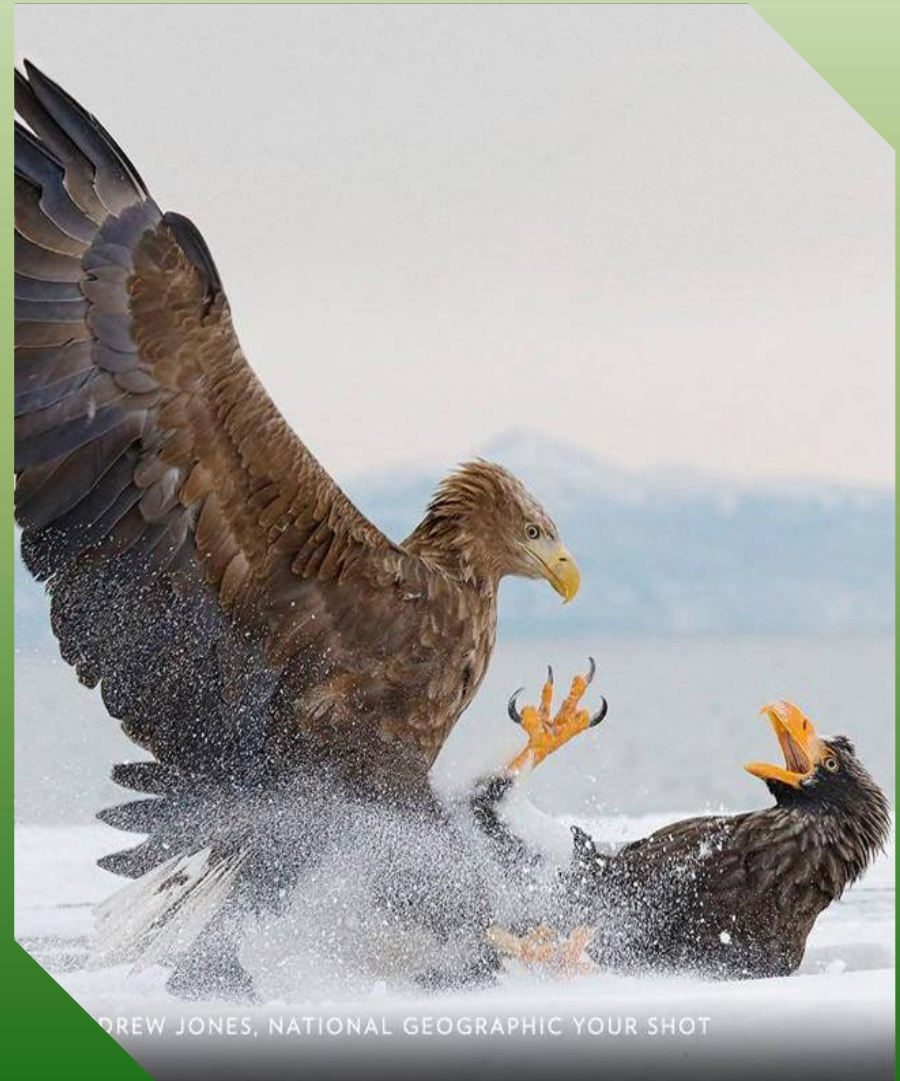
- čistenie, peria, srsti, mastenie peria - vtáky...
- odpočinkové a spánkové prejavy - zívanie, nat'ahovanie sa, odpočívanie...

5. obranné a útekové

- ✘ nebezpečenstvo:
ukryjú sa, utečú,
znehybnejú
- ✘ bránia sa:
prenasledovaním,
ústupom, výstražné
zvuky, postoje
- ✘ <https://www.youtube.com/watch?v=0km6sEJczkI>

6. rozmnožovací

- ✘ párenie- predvádzanie
- ✘ hniezdenie- jamky na stavba hniezd (V), brlo
- ✘ starostlivosť o mláďa

PHOTO BY GENE PUTNEY, NATIONAL GEOGRAPHIC YOUR SHOT

7. Sociálne správanie

- ✗ prejavy a vzťahy v skupine
- ✗ Niektoré druhy → páry a rodiny s potomkami (bocian)
- ✗ v spoločenstvách: vedúce, nadradené a podradené jedince

https://www.mojevideo.sk/video/2d2e8/svorka_vlkov_na_sumave.html

8. Hravé správanie

- hry a aktivity mlád'at (cicavce)

9. Biologické rytmy

- ✘ závisia od teploty, svetla a tmy, ročných období
- ✘ **Aktivita:** **nočné** (tchor, výr) a **denné** (jašterica, kura)
- ✘ **Zimný spánok:** medved', svišť'

Získané - naučené

- -vytvára sa na základe skúseností
napr. mláďatá vtákov a cicavcov sa učia
napodobňovaním správania rodičov alebo
iných jedincov svojho druhu.(hľadanie
potravy)

Zhrnutie učiva

Životné prejavy
stavovcov

<https://www.youtube.com/watch?v=YYDnurfchyw>

Otázka č.1: **Inštinktívne správanie je:** (1 bod)

- a) získané
- b) vrodené

Otázka č.2: **Hibernácia je:** (1 bod)

- a) zimný spánok
- b) nočný spánok
- c) letný spánok

Otázka č.3: **Značkovanie životného priestoru výlučkami patrí medzi signály:** (1 bod)

- a) dotykové
- b) hlasové
- c) pachové

Otázka č.4: **Bocian žije celý život v:** (1 bod)

- a) osamotene
- b) páre
- c) krídli

Otázka č.5: **Orientačné správanie súvisí s:** (1 bod)

- a) sprostredkovaním informácií rôznymi signálmi
- b) vyhľadávaním, získavaním a konzumovaním potravy
- c) preskúmaním prostredia a poznávaním iných organizmov v ňom

Otázka č.6: **Predvádzanie peria, súboj samcov patrí medzi správanie v období:** (1 bod)

- a) starostlivosti o mláďatá
- b) hniezdenia
- c) párenia

Otázka č.7: **Sťahovavé vtáky majú mimoriadne:** (1 bod)

- a) potravné schopnosti
- b) komunikatívne schopnosti
- c) orientačné schopnosti

Otázka č.8: **Pre vodné živočíchy je dôležité:** (1 bod)

- a) mastenie peria a srsti
- b) škrabanie sa o kmene stromov
- c) šúchanie zobákov a zubov

Otázka č.9: **Medzi živočíchy aktívne cez deň patrí:** (1 bod)

- a) tchor
- b) výr
- c) jašterica

Otázka č.10: **Medzi matkami a mláďatami sú výrazné signály:** (1 bod)

- a) pachové
- b) dotykové
- c) hlasové

Otázka č.11: **Spev vtákov patrí medzi signály:** (1 bod)

- a) pachové
- b) dotykové
- c) hlasové

Otázka č.12: **Medzi nočné živočíchy patrí:** (1 bod)

- a) mačka
- b) jašterica
- c) výr

Vyhodnotenie

- 1) b
- 2) a
- 3) c
- 4) b
- 5) c
- 6) c
- 7) c
- 8) a
- 9) c
- 10) b
- 11) c
- 12) c

Ďakujem za pozornosť

PAUL RIFKIN
2018 NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVEL PHOTOGRAPHER OF THE YEAR